

Citation: Akça, Y. (2019), Sanal Bahis Siteleri Mi Ya Da Sanal Kumar Siteleri Mi?, BMIJ, (2019), 7(4): 1446-1466 doi: <http://dx.doi.org/10.15295/bmij.v7i4.1180>

SANAL BAHİS SİTELERİ Mİ YA DA SANAL KUMAR SİTELERİ Mİ?

Yaşar AKÇA¹

Received Date (Başvuru Tarihi): 21/07/2019

Accepted Date (Kabul Tarihi): 15/08/2019

Published Date (Yayın Tarihi): 25/09/2019

ÖZ

Türkiye’de kumar, yasal düzenlemelerle yasak kapsamında engellenmiştir. Bahis oyunları ise serbesttir. Dolayısıyla kumar için kanuni ve cezai yaptırımlar uygulanmaktadır. Bahis oyunları, resmi olarak faaliyetlerini gün geçtikçe artırmaktadır. Toplumun söz konusu oyunlara ilgisi zaman içinde giderek çoğalmaktadır. Bu çalışmada, devletin ilgili kurumlarından elektronik bayilik sözleşmesi imzalamış olan bilyoner.com, nesine.com, misli.com, oley.com, tuttur.com ve birebin.com incelenmiştir. Devlet, sahip olduğu Milli Piyango İdaresi, Spor Toto Teşkilatı ve Türkiye Jokey Kulübü vasıtasıyla bahis oyunlarını düzenlemektedir. Bahis oyunlarının diğer adı kumardır. Sanal bahis sitelerine internet üzerinden erişim kolaylığı bu oyunları oynama sıklığını artırmaktadır. Sanal bahis siteleri de toplum sağlığını korumak için yasak kapsamına alınmalıdır. Yasal bahis sitelerine erişim engeli getirilmelidir. Bu çalışmada araştırma yöntemi olarak alan yazın taraması kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sanal Bahis Siteleri, Online Kumar Siteleri, Cezai Yaptırımlar

JEL Kodları: I18, G28, D84

ARE ONLINE BETTING SITES OR ONLINE GAMBLING SITES?

ABSTRACT

Gambling is forbidden in Turkey, but betting games are free. Therefore, criminal sanctions are imposed for gambling. Betting games are increasing their activities under the legal umbrella day by day. Society's interest in the games in question is also increasing over time. In this study, bilyoner.com, nesine.com, misli.com, oley.com, tuttur.com, and birebin.com, which have an electronic dealership contract, were investigated. The State organizes betting games through its National Lottery Administration, Sports Toto Organization and the Jockey Club of Turkey. Games of betting have one name, which is gambling. The ease of access to online betting sites over the internet also enhances the frequency of playing these games. Online betting sites should also be covered by the ban to protect the health of the community. Access to the sites that legal play online betting games must be prohibited. This paper reviews the field works as a research method.

Keywords: Online Betting Sites, Online Gambling Sites, Criminal Sanctions

JEL Codes: I18, G28, D84

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Bartın Üniversitesi, yakca@bartin.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0001-6207-0387>

1. GİRİŞ

İçinde yaşanan çağda teknolojik altyapı sürekli gelişmektedir. İnternete erişim ve internet kullanımı gün geçtikçe yaygınlaşmaktadır. Tüm bunlara istinaden online bahis oyunları da zaman içinde çeşitlenmektedir. Böylece evdeki tablet, işyerindeki bilgisayar ya da hayatın vazgeçilmezi olan ve elden düşmeyen cep telefonu sanal bir kumarhaneye dönüşebilmektedir. Bugün dünya çapında en hızlı büyüyen kumar formu online kumardır (Masogo ve Mofokeng, 2018: 33). Dolayısıyla sanal ortamlarda her yaşta kumar/bahis oynamak hızla yayılmaktadır. Üstelik sanal bahis sitelerinin bir kısmı devletin ilgili resmi kurumlarıyla sözleşme imzalayarak yasal faaliyet göstermektedir. Bu durum internet üzerinden bahis oynama davranışını hızlandırmaktadır. Kumar ya da bahis oynayanların üçte biri internetten oynamaktadır (Vayisoğlu, Öncü ve Güven, 2019: 78).

Bu makalede incelenen internet bahis sitelerinden biri 3,5 milyon üyeye sahip olduğunu (<http://www.hitay.com.tr/yatirimlarimiz/bilyoner.com>), diğer bir internet bahis sitesi de 2 milyon üye ve ayda 30 milyon tıklanma sayısına eriştiğini paylaşmaktadır (<http://saran.com.tr/tuttur.php>). Söz konusu rakamlar, bu tür sitelere yeni demografik grupların girmekte olduğuna işaret etmektedir. Türkiye nüfusunun 80 milyon olduğu gerçeğinden hareketle sorunun çözülmesi gereken acil önemi ortaya çıkmaktadır.

1.1. Kumar Oyunu ve Bahis Oyunu Tanımları

Kumar kelimesi Türkçe'ye Arapça'dan geçmiştir (TDV İslam Ansiklopedisi, 2014: 364). Ortaya konan parayı veya değerli bir malı kazanmak ümidiyle önceden maddi ödeme yaparak, şansa bağlı belirsiz sonucun gerçekleşmesi ile maddi kayıp veya maddi kazanç durumuna kumar denilmektedir (Ünal, 2010: 252; Petek, 2014: 43; Abbot, Binde, Clark, Hodgins, Johnson, Manitowabi, Qilty, Spanberg, Volberg, Walker ve Williams, 2018: 3; Bayındır, 2018: 59). Kısacası kumar; bir değeri daha büyük bir değere değiştirebilmek için risk alma faaliyetidir (Duman ve Tosun, 2017: 45).

Bahis denildiğinde, maddi değeri olan ödülü kazanmak için spor olayları, piyango bileti, tombala, toto, loto, şans topu, on numara, kazı kazan, iddaa, poker, zar, rulet gibi çok çeşitli oyunların belirsiz sonuçlarına önceden para bağlamak suretiyle olasılığa dayalı para kazancı veya kaybıdır (www.tdk.gov.tr; RGA, 2016: 2). Bahsi geçen oyunlar, kumarhanelerin kapatılmasından boşalan yeri doldurmuş olup bu süreçte bahis oyunları adı altında kumar oynatılmaya ve boş umutlar dağıtılmaya devam etmektedir (Karaman, 2014: 6).

Tanımlarda geçen “olasılığa bağlı belirsiz sonuç” sayesinde her iki içerik aynıdır. Kumar çatı kavramdır, bahis bu çatının altında mütemmim cüzdür (ayrılmaz bir parçadır) ve kumar aynı zamanda bahistir. Bahis oyunlarının diğer adı kumar oyunlarıdır (Salman, 2016: 15). Aralarında sadece nüans farkı vardır (Bayındır, 2018: 58). Her ikisinin temel mantığında ve ortak eyleminde başkasının maddi zararı ya da kendi maddi zararı vuku bulmaktadır. Ceza ve Kabahatler Kanunu’nda suç olarak tanımlanan kumar oyunları ile bahis oyunları şeklinde yasal olarak oynanan oyunların temelde hiçbir farkı yoktur (Petek, 2014: 43). İnsanlar çeşitli bahis oyunları içinde talihlerini aramaktadırlar (Sönmez ve Varol, 2018: 3). Talihi yaver giden kişi/taflar kazanmakta, kör talih (zalim felek) sahibi kişi/taflar kaybetmektedir. Belirsiz sonuca eşit oranda ümit bağlayanlardan toplanan maddi değer, kumar sayesinde kazanan kişiye/kişilere aktarılmaktadır (TDV İslam Ansiklopedisi, 2014: 365). Çoğunlukla bahis oyunları oynama davranışı kumar ile ilişkilendirilmekte (Dilek, 2018: 117) olup, yasal faaliyet gösteren bir bahis sitesinde de kabul edildiği üzere (www.birebin.com/kurumsal/sorumlu-bahis?sorumlu-bahis), para (maddi değer) kazanmaya yönelik oynanan her çeşit bahsin adı kumardır.

1.2. Kumar/Bahis Oyunlarını Oynama Nedenleri

Bahis siteleri, toplumda yaşanan mevcut işsizlik ve fakirlik sonucunda zengin olma hayalinin bir sömürüsü haline gelmiştir. Bu makalenin yazarı, Bosna Hersek’in başkenti Saray Bosna’da bahis oynatan üç tane bayinin yan yana faaliyet gösterdiğine şahit olmuştur. Türkiye’de bahis oyunlarına yönelik yoğun bir talep vardır (Ozsoy, Gelen, Kandaş, Tabuk, Görün ve Afat, 2014: 122). Bahis oynayanların neredeyse tamamı mağdur olmaktadır. Bahisten kazanıp zengin olan bir veya bir kaç kişiyi geçmemektedir. Bazen bahis oyunlarında ortaya konulan ikramiyeyi tutturan hiç kimse olmadığından sonraki haftalara devretmektedir. Bu durum, bahis severler için daha fazla maddi tutarlarda bahis oynamanın bir motivasyon nedeni olurken, kazanma olasılığını artırmak için de bir televizyon reklâmı konusu haline gelmektedir. Ayrıca sanal bahis sitelerinin varlığı ve yeni bahis sitelerinin faaliyete geçmesi, kumar oynama sıklığını artırmaktadır. Diğer taraftan kumar olgusunun iticiliği karşısında heyecan ve adrenalin yaşamak, kumara yatırılandan daha fazla para kazanmak (Arcan ve Karancı, 2014: 251), sporseverlik ve taraftarlık, şansını denemek ve at yarışları gibi kelimeler üzerinden ilginin artırılması ön plana çıkarılmaktadır. Bahis oyunları oynamak genelde işsizler, dar gelirli ve gençler için zengin olmanın ümit kapısıdır (Yaşar, 2010: 160). Burada çok uzun yıllar önce tek kanal TRT 1’de sürekli yayımlanan bir reklâmı paylaşmak zorunlu hale gelmiştir; “bana çıkmaz demeyin şansınızı deneyin, milli piyango”.

Bahis oyunlarına katılımı etkileyen faktörler çok çeşitli unsurlarla entegredir (Arcan ve Kuntay, 2014: 251; Çelik, 2016: 95; Abbot vd., 2018: 4, 52). Bunlar;

- Bahis oyunları oynayarak boş zamanı eğlenceye, hoşça vakit geçirmeye ve dinlenmeye (!) dönüştürmek hedeflenmektedir. Ayrıca yoğun iş temposundan kaynaklanan stresin üstesinden gelmek amacıyla da oynanmaktadır. Anksiyete, depresyon ve can sıkıntısı problemlerinden kaçış yolunda sakinleşmeye etkisi olabilmektedir. Yapılan bir araştırmada alkol ve madde kullanımı suretiyle sorunlardan kaçma davranışı ile kumar oynayarak sorunlardan kaçma davranışı arasındaki ilişkiyi destekler bulgulara erişilmiştir (Arcan ve Karancı, 2014: 251).

- Düşük eğitim seviyesi, düşük gelir düzeyi ve işsizlik faktörlerinin bir sonucu olarak para kazanarak zengin olmak, böylece daha iyi şartlarda yaşamak isteği, temel motivasyon kaynağıdır.

- Büyük ödülü kazanmak için küçük bir parayla bu ihtimali denemek hoşça gitmektedir.

- Mevcut borçları ödemek veya kaybettiklerini geri kazanmak için oynanmaktadır.

- Kumar oyunlarını tecrübe etmek, heyecan ve adrenalin yaşamak, tüm bunları sosyal ortamlarda paylaşmak arzusu ile hareket edilmektedir. Para kazanma ya da kaybetme risklerini içeren kumar insanlara heyecan kaynağı oluşturmaktadır.

-Şayet kumardan para kazanma durumu gerçekleşirse etrafına hayır için bağış yapma arzusu da güdüleyici bir unsur olabilmektedir.

- Kumardan kazanç sağlama durumu, sembolik olarak başarı ve mutluluğa işaret etmektedir.

- At yarışlarında ve spor bahislerinde yeteneklerini, rekabetçiliğini gösterme arzusu bu tür oyunlara yönelmede etkili olmaktadır.

- Kumarda kayıplar kötü şansın bir sonucu olarak görüldüğünden kumar oynama faaliyeti sürdürülmektedir.

- Bekâr ve yalnız yaşamak kumar davranışı için risk oluşturabilmektedir. Böylece kumara yönelme, zaman içinde bağımlılık yapmaktadır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yapılan bir bilimsel çalışmada kumar oynama davranışının yaygın olduğu ve kumar bağımlılığının giderek yükseldiği ortaya konulmuştur (Çakıcı, Çakıcı, Karaaziz ve Babayigit, 2019: 395).

1.3. Kumar veya Bahis Oyunlarının Doğasındaki Maliyetler

Kumarın doğası kumardan kaynaklanan problemlere işaret etmektedir. Bahis oyunları oynanması ile bağlantılı ortaya çıkan zararların birey, aile, toplum ve ekonomi üzerindeki doğrudan ya da dolaylı etkileri çok yüksektir.

Kumar/bahis oyunlarından kaynaklanan yan etkileri şunlardır (Yaşar, 2010: 159; Şahin, 2011: 4; TDV İslam Ansiklopedisi, 2014: 364; Gainsbury, Blankers, Wilkinson, Offermans ve Cousijn, 2014: 772; 71; Salman, 2016: 15-18; Ministry of Health, 2016: 6; Gürsu, 2018: 37; Abbot ve diğerleri, 2018: 8; Vayısoğlu vd., 2019:);

- Olası kazanma durumunda haksız kazanç niteliğindedir. Diğer taraftan çalışmadan ve üretmeden para harcaması gerçekleşmektedir.

- Sürekli oynandığında parasal ve finansal maddi kayıplar ortaya çıkmaktadır. Kumar için eş, dost, akraba ve bankalardan alınan borçlar ödenmemektedir.

- Oyun esnasında geçirilen zaman, israf niteliğindedir. Ayrıca sürekli oyun oynama isteğine bağlı olarak irade zafiyeti görülür. Çünkü zihin sürekli bu oyunlarla meşgul olduğundan kendini kontrol edemez, bağımlılık gerçekleşir.

- Kişi, özde ailesinden ve genelde çevresindeki sosyal ilişkilerden soyutlanmakta, çatışma yaşamaktadır. Kumardan kaynaklanan aile içi şiddet ve boşanmalar sayesinde aileler parçalanmaktadır.

- İş performansı ve verimlilik azalmaktadır. Tembel, aylak, avare ve antisosyal bir kişilik haline gelmektedir. Buna ilave olarak stres ve sinirlerin yıpranması sonucu öfke, şiddet, dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ile beraber fiziki, psikolojik ve ruh sağlığı bozulmaktadır.

- Alkol, sigara ve uyuşturucu madde bağımlılığı oluşmaktadır,

- Depresyon ve duygusal çöküntünün bir sonucu olarak intihar girişimleri meydana gelmektedir.

- Kumarbaz bireyler, çevreye karşı gizli kin ve düşmanlık duyguları beslediklerinden suç işlemeye daha yatkındır. Toplumsal çözülmeye yol açan kötülükler peş peşe gelmektedir. Bireyler zimmet, rüşvet, irtikap, hırsızlık ve gasp gibi suçlara girişmektedirler. ABD’de yapılan bir çalışmada kumarhanelerin suç artışında büyük ölçüde etkiye sahip olduğu bulunmuştur (Abbot vd., 2018: 15).

Görüldüğü üzere kumar oynama davranışı doğası gereği fiziksel, psikolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik pek çok olumsuz faktörleri bünyesinde barındırmaktadır. Kumarın zararları tüm topluma yayıldığından bir kamu[†] sağlığı politikası sorunu olarak dikkate alınmalıdır.

Oyunda kaybeden taraf, kazanan tarafa verdiği maddi değerlere şeklen rıza gösterse de gerçekte pişmandır. Mal canın yongası olduğundan tekrar şansını deneyerek en azından kaybettiklerini geri almak istemektedir. Bu noktada herkesin bilmesi gereken tek gerçek vardır. O da, bahisten kimse sürekli ve istikrarlı para kazanamaz (www.birebin.com/kurumsal/sorumlu-bahis?sorumlu-bahis) olduğudur. Daha fazla kazanma hırsına binaen oyunda sürekli para kaybettikçe kişi kendine hakimiyetini ve iradesini kaybeder. Daha fazla kazanmanın ya da kayıpları telafi etmenin yolu daha büyük miktarlarla oynamaktan geçmektedir. Her iki durumda da para kaybetmeye devam edilir.

1.4. Online Kumar Sitesi Tercihini Etkileyen Faktörler

Yeni Zelanda Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanan “Kumarın Zararlarını Minimize Etme ve Önleme Stratejisi” başlıklı raporda deniz aşırı kumar operatörlerinin online bahis siteleri ile birlikte internetten bahis oynayanların sayısının da çoğaldığı vurgulanmıştır (Ministry of Health, 2016: 5).

İngiltere’de kumar oynayanların online kumar operatörlerini tercih etmelerinde etkili olan anahtar faktörlerin tanımlandığı bir çalışma yapılmıştır (RGA, 2016: 13). Bireylerin online bahis sitelerine yönelmesinde ortaya konulan anahtar faktörler şunlardır:

- 1) En iyi oranlar (%51),
- 2) Para yatırma ve çekme kolaylığı (%45),
- 3) Özel bonuslar (%40),
- 4) Operatör bayinin tanınırlığı (%38),
- 5) Üye kayıt kolaylığı (%37),
- 6) Spor çeşitliliği (%36).

[†] Kamu terimi dar anlamda devlet, geniş anlamda halk anlamına gelmektedir. Burada kamu kavramı, geniş anlamda kullanılmıştır.

1.5. Makalenin Amaçları

Ortaya konulan bu makalenin birden fazla amacı bulunmaktadır. Öncelikle sanal bahis sitelerinin faaliyetlerinde dayandıkları temel argümanlar tespit edilecek ve içerikleri ortaya konulacaktır. İkinci olarak; maddi kazanç veya kayıpların şansa bağla olduğu bahis oyunlarının kumar yasağı kapsamında değerlendirilmesini önermektir. Son amaç ise; bahis oyunlarının sayıca artması ve bu oyunları oynayanların hızla çoğalması karşısında toplum sağlığı açısından sapkın davranış olduğuna işaret etmektir. Çalışmanın hedeflerinden birini, probleme yönelik alınması gereken önlemleri ve yapılması gereken faaliyetleri tespit etmek oluşturmaktadır. Diğer hedef ise; ulusal literatürde bahis sitelerine yönelik araştırma eksikliğine dikkat çekmek, konuya ilgi duyan araştırmacılara bir tartışma zemini sunmak ve gelecekte yapılacak bilimsel çalışmalarını teşvik etmektir.

2. TEMEL KAVRAMLAR ve SANAL BAHİS ÇEŞİTLERİ

Bahis sitelerinde oyun oynayanların sıklıkla karşılaştıkları bir takım kavramlar mevcuttur. Özellikle spor karşılaşmalarını içeren bahis oyunlarında, sabit ihtimalli bahis oyunları ve müşterek bahis oyunları oynatılmaktadır. Dolayısıyla bu bölümde öncelikle konunun içeriğini oluşturan kavramların tanımları yapılacaktır. Tanımlanan kavramlar, 28.02.2009 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği’nden alınmıştır (<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/02/20090228-12.htm>).

Bu bölümde ayrıca sanal bahis sitelerinde oynatılan oyun çeşitlerinden bahsedilecektir. Böylelikle şans oyunlarının hangi oyunlarla oynandığı açıklanacaktır. Açıklanan şans oyunları Milli Piyango İdaresi resmi sitesinde (www.millipiyango.gov.tr) ve Spor Toto Teşkilatı Genel Müdürlüğü sitesinde yer almaktadır (www.sportoto.gov.tr).

2.1. Makalede Kullanılan Temel Kavramlar Sözlüğü

Abone (üye/oyuncu): Sanal ortam bayileri aracılığı ile sabit ihtimalli ve müşterek bahis oyunlarını oynayan iştirakçidir.

Abonelik sözleşmesi: Sanal ortam bayisi ile abone arasında yapılan sözleşmedir.

Bahis: At yarışı veya bir spor müsabakası olayının sonucuna para konulan faaliyettir (RGA, 2016. 35).

Elektronik bilet: Üyenin işaretlediği oyunun karşılığında aboneye gönderilen ve saklanması gereken elektronik bilgidir.

Handikap: Bahislerin bir çeşididir. Zayıf olan takıma avantaj verilir. (<https://www.oranlarlakazan.com/bahis-terimleri-ve-anlamlari.php>). Bahiste, maçın sonucuna handikap eklenerek ödeme yapılır.

Kazanç: Oyuncuların kazandıkları tutardır (RGA, 2016. 35).

Kolon: İştirakçiye oyuna bir katılma hakkı veren her bir sütundur.

Kumar: Spor bahisleri ve diğer kumar faaliyetleri dahil olmak üzere belirsiz bir olayın sonucuna para konulan faaliyettir (RGA, 2016. 35).

Kupon: Müşterek bahis oynayan kişi tarafından üzerinde katıldığı bahis türünün kod numarası ve misli adedi kaydedilir.

Müşterek bahis oyunları: Spor Toto Teşkilat Başkanlığı tarafından, spor müsabaka sonuçlarını doğru tahmin edenler arasında, hâsılâtın önceden belirlenen ikramiye yüzdesi paylaşılır.

Sabit ihtimalli bahis oyunları: Spor Toto Teşkilat Başkanlığı tarafından tertiplenen spor müsabakalarına ait sonuçların tahmin edilmesidir. İştirak edenler arasından doğru tahmin edenlere önceden belirlenen bahis oranlarıyla ikramiye dağıtılır.

Sanal bahis: Abonelerin internet, telefon, interaktif televizyon ve benzeri platformlar üzerinden sabit ihtimalli ve müşterek bahis oyunlarına iştirak edebildikleri elektronik ortamdır (RGA, 2016. 35).

Sanal ortam bayii (operatör): Sanal ortam alt yapısı üzerinden bahis oyunlarını oynatmak üzere bayilik ruhsatı verilen tüzel kişilerdir (RGA, 2016. 35).

Sistem: Kupon üzerinde birden çok kolon oluşturabilmek için değişik kombinasyonların yapılmasına imkân sağlanmasıdır.

Spor müsabakası: Yurt içinde ve yurt dışında ilgili kurum ve kuruluşlarca tertiplenen resmi, özel, temsili, ulusal veya uluslararası spor karşılaşmalarıdır.

Üyelik prosedürü: Sanal bahis sitelerine ücret ödmeden, kolay bir şekilde üye olmak mümkündür. Üyelik için kayıt formu doldurulur. Burda isim, doğum tarihi, e-posta adresi girilir ve şifre belirlenir. Ardından "İnternet Sitesi Üyelik Sözleşmesi ile Kişisel Verilerin Kaydı ve Korunması Kurallarını okudum, kabul ediyorum" kutucuğu işaretlenir. "Üye ol" butonuna basılır. Kişinin e-posta adresine üyeliğini aktif hale getirmek için "aktivasyon e-postası" gönderilir. Kişi, verilen linke tıkladığında üyeliğini başlatır.

2.2. Sanal Bahis Oyun Çeşitleri

İddaa: Türkiye’de 17 Nisan 2004’ten itibaren oynanmaya başlanmıştır. Spor Toto Genel Müdürlüğü tarafından organize edilir. Cuma ve Salı günleri olmak üzere haftada iki İddaa programı çıkmaktadır. Maçı kazanacak takım tahmin edilir (<http://sportoto.gov.tr/sayfa/89/iddaa-nasil-oynanir-?->). En yüksek ilgiye sahip moda oyundur. Gerçekleştirilen bir araştırmanın sonucuna göre sanal bahis sitelerinde en sık oynanan oyun, %81 ile İddaa’dır (Vayisoğlu vd., 2019: 74). Atletizm, basketbol, bilardo, futbol, hentbol, motor sporları, tenis ve voleybol karşılaşmaları arasından bahis yapılır. İddaa oyunu oynamak için haftalık bültenleri takip edip kupon doldurmak yeterlidir (<http://iyi-bahisler.com/turkiye-kumar-duzenlemesi.html>). Oyuncular programda yer alan maçlardan en az dört, en fazla onbeş tanesinin sonucunu; 1 (bir) ev sahibi takım galibiyeti, 0 (sıfır) beraberlik, 2 (iki) deplasman takımı galibiyeti olmak üzere üç muhtemel sonuçtan biri tahmin edilir. Kupon üzerindeki ilgili yerlere işaretleme yapılır. Oynanacak bahis alanlarının artırılması (gol atacak oyuncular, gol dakikaları, kart olur/olmaz, penaltı olur/olmaz ve benzeri seçeneklerin dahil edilmesi) sayesinde oynayanlar tarafından sürekli denenmektedir (Bayındır, 2018: 69).

Piyango: Her çekiliş döneminde bir kişiye büyük ve onlarca kişiye de büyük sayılabilecek ikramiyeleri dağıtan en eski şans oyunudur. Piyango, her ay içinde 3 kez yapılan çekilişle kişileri zengin etmektedir (<http://iyi-bahisler.com/loto-ve-piyango.html>). Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından noter huzurunda çekiliş yapılarak adet ve tutarları önceden belirlenmiş ikramiyeleri kazanacak numaralar tespit edilir.

Spor Toto: Spor Toto Genel Müdürlüğü tarafından her hafta yayımlanan 15 maçlık listedeki maçların en az 12’sini doğru tahmin edenler ikramiyeye hak kazanır. Spor Toto oyununda 12 bilme ihtimali; 531.441’de bir, 13 bilme ihtimali; 1.594.323’te bir, 15 bilme ihtimali ise 14.348.907’de birdir (Bayındır, 2018: 69).

Spor Loto: 15 maçın sonucunu doğru tahmin etmeye dayanmaktadır. Ev sahibi takımın galibiyeti, deplasmandaki takımın galibiyeti ve beraberlik seçeneklerinden biri seçilir.

On Numara: Milli Piyango İdaresi tarafından 06.08.2002 tarihinden itibaren oynatılmaktadır. Oyun kuponlarının üzerindeki her bir kolonda 1 ile 80 arasındaki numaralar yer alır. Çekilişle 22 adet numara tespit edilir. Söz konusu numaralardan; 10, 9, 8, 7 ve 6 numarayı doğru tahmin edenler ile hiçbir numarayı doğru tahmin edemeyenler ikramiyeye hak kazanır. Kazandırma ihtimali en yüksek olan oyundur (<http://iyi-bahisler.com/loto-ve-piyango.html>).

Şans Topu: (5+1) oyunudur. İki farklı sayı kümesi içerisinde, belirlenen sayıda numara seçilir. İlk sayı kümesi 1-34 arasındaki numaralardan, ikinci sayı kümesi ise 1-14 numaralardan oluşur. İştirakçi, ilk sayı kümesinden beş adet ve ikinci sayı kümesinden bir tane numarayı seçerek oyuna katılır. Şans Topu (5+1) oyunu, yaygın ikramiye verilmesine uygun bir oyundur. Bu nedenle ikramiye grupları fazladır. (5+1)'in bilinme olasılığı diğer oyunlara kıyasla daha yüksektir. İkramiye grupları; (5+1), (5), (4+1), (4), (3+1), (3), (2+1) ve (1+1) olmak üzere 8 adettir.

Süper Loto: 1-54 sayı kümesi içinden çekilişle belirlenecek 6, 5, 4 ve 3 sayının doğru tahmin edilmesidir. Dağıtılacak ikramiyeleri kazanacak numaraların belirlenmesinde özel çekiliş küresi kullanılır. Süper Loto, son derece yüksek rakamlara ulaşabilen ikramiyeleri ile birçok insanı zengin etmiştir (<http://iyi-bahisler.com/loto-ve-piyango.html>).

Sayısal Loto: 1-49 sayı kümesi içinden çekilişle tespit edilen 6, 5, 4 ve 3 sayının doğru tahmin edilmesiyle oynanır. Çekilişler, İdare tarafından belirlenecek gün ve saatte gerçekleştirilir.

Hemen Kazan: Biletlerin üzerlerinde bulunan rakamlar kapatılmıştır. Kapalı rakamlar, kazınarak ortaya çıkarılır. Altı tane ikramiyenin yazılı olduğu alandan üç tane aynı sayının bulunmasıyla ikramiye kazanılır. Şans oyunu kazı kazan biletleri 500 adetlik desteler halinde piyasaya sürülmektedir. Üç denk sayı gelirse anında kazandıracak olan bir tane hemen kazan bileti 2 TL ve deste satış fiyatı 1000 liradır. Destenin içeriğinde, çeşitli tutarlardan oluşan toplam 650 lira ikramiye vardır.

At Yarışı Bahisleri: Bahis oyunları arasında en popüler olanıdır. Koşularda yarışacak beygirler üzerine tahminler yapılır. Bahis platformlarının internet üzerine kaymasıyla birlikte, online at yarışları da milyonlarca insan tarafından oynanmaktadır. At yarışlarının yapılmasının neredeyse tek sebebi bahistir ve sistem bunun üzerinden dönmektedir. Türkiye Jokey Kulübü tarafından oynatılmaktadır. Yarış sever oyunculara çok çeşitli bahis seçenekleri sunulmaktadır. Her bir bahsin getirisi farklıdır (<http://iyi-bahisler.com/at-yarisi-bahisleri.html>).

3. LİTERATÜR TARAMA ve ARAŞTIRMA METODU

Türkiye’de kumar/bahis oyunlarına yönelik yapılan bilimsel araştırmalar sınırlıdır. Konu, literatürde çok az ele alınmış olup emekleme döneminde olduğuna işaret edilmiştir (Arcan ve Karancı, 2014: 251). Yeterli bir alan literatürü halen oluşturulamamıştır ve hatta ihmal edilmiştir (Yaşar, 2010: 138; Dilek, 2018: 111; Bayındır, 2018: 67; Vayisoğlu vd., 2019: 69). Makalenin konusuyla ilgili olarak öncelikle Dergipark üzerinden literatür tarama

gerçekleştirilmiştir. Bahis sitelerini inceleyen sadece dört çalışmanın varlığına rastlanmıştır. Daha sonra üniversite kütüphanesinin abone olduğu elektronik veri tabanlarına müracaat edilmiştir. Bahis ve kumar anahtar kelimeleri girilerek, Ebscohost arama motorundan bulunan tam metin makaleler ve elektronik kitaplar incelenmiştir. Ulaşılan makale ve kitaplara atıflar yapılmıştır. Bu çalışma sayesinde Türkiye’de kumar/bahis oyunlarına yönelik sınırlı sayıda literatüre katkı sağlanmıştır. Alan yazında da online bahis sitelerini inceleyen çalışmaların yapılması gerektiğine işaret edilmektedir (Vayısoğlu vd., 2019: 79).

Gerçekleştirilen makale çalışmasında araştırma yöntemi olarak alan yazın taraması kullanılmıştır. Alan yazın taraması denildiğinde tespit edilen konuyla ilgili olarak önceden yapılmış çalışmalar ortaya konulmaktadır. İncelenen araştırma problemi, literatür ile ilişkilendirilmekte ve araştırma gerekçesine yardımcı olmaktadır. Yararlanılan bilimsel makalelerden ve kitaplardan çok fazla alıntı yapılmaz. Makale yazarı kendi ifadeleriyle atıfları özetler ve yorumlar. Anahtar kelimeler üzerinden çalışma alanını içeren olgular gösterilir. Alan yazın taraması sayesinde bilimsel araştırmanın doğrulanması sağlanmaktadır (Randolph, 2018: 252).

Alan yazın taraması şu hususlarda önemli rol oynamaktadır (Randolph, 2018: 252):

- Araştırma probleminin sınırlarını belirler.
- Metodolojik bakış açısı kazandırır.
- Gelecek araştırmalar için öneriler tespit edilir.
- Araştırma için destek sağlar.
- Konu ya da problemin bağlamı kurulur.

4. YASAL FAALİYET GÖSTEREN SANAL BAHİS SİTELERİ

Dünya çapında internet üzerinden faaliyet gösteren sanal bahis sitelerinin ortaya çıktığı tarih 1995 yılını göstermektedir (Abbot vd., 2018: 33). Bu tarihten itibaren global kumar pazarı, elektronik bahisler ve online kumar lehinde giderek büyümeye devam etmektedir. 2015 yılında İngiltere kumar piyasasının %41’ini online kumar oluşturmaktadır (RGA, 2016: 2). İnternet üzerinden kumarın gelişmesinde cep telefonu, tablet ve bilgisayar gibi mobil araçlardan internete erişim kolaylığı etkili olmuştur. İnternetin yaygınlık kazanmasıyla beraber kumar faaliyetleri evlere ve işyerlerine yönelmiştir. Teknolojik yenilikler ve rekabetin bir sonucu olarak seçeneklerin artması sayesinde sanal bahis siteleri gelişim evrimini halen sürdürmektedir (RGA, 2016: 2). Özellikle az bir çabayla kumara erişim kolaylığı, pek çok siteden oynayabilme,

kredi kartı kullanımı ve hızlı ödeme sistemleri sayesinde anında para yatırma/çekme imkânları cazibeyi artırmaktadır. Diğer taraftan erişim kontrolünde güçlükler, bu sitelerin sık isim değiştirmesi, kullanıcıların ve sanal site sahiplerinin anonim olması, fiziksel sınırların yokluğu gibi unsurları içermektedir. Tüm bu gerçeklere binaen sanal kumara yönelik etkili düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır (Gainsbury vd., 2014: 773).

İncelenen sanal (elektronik/internet) bahis siteleri, Spor Toto Teşkilatı ve Milli Piyango İdaresi ile imzaladıkları sözleşmeye istinaden faaliyetlerini yasal zeminde sürdürmektedir. Zaman içinde yasal sanal bahis siteleri artarken, ayrıca dünya çapında faaliyet gösteren yasadışı sanal bahis siteleri de (betclick, bet365, betsson, bwin.com, betway, etoto, forbet, unibet, bet-at-home, betfair, totolotek, 1xbet...) sürekli çoğalmaktadır (Yaşar, 2010: 141). Fakat internet üzerinden en çok oynanan kumar çeşitleri devlet kurumları tarafından organize edilmekte ve oynatılmaktadır (Vayısoğlu vd., 2019: 80). Bahis severler, bahis kuponlarını bu makalede incelenen 6 adet elektronik bayi aracılığı ile oynamaktadır.

Türkiye'deki yasal bahis siteleri, yasalarla belirlenen kurallar dışına çıkamaz (<https://www.oranlarlakazan.com/yasal-bahis-siteleri.php>; Sönmez ve Varol, 2018: 3). Bu kurallar şunlardır:

- Bahis siteleri aynı oranlarla kazandıracaktır. Hiç biri diğerlerinden farklılık oluşturacak bahis oranları sunamaz.
- Yasal bahis sitelerinde canlı bahisler yoktur. Bahisler maç başlamadan önce yapılır. İlegal bahis sitelerinde maç oynanırken canlı bahis yapılabilmektedir.
- Üyelerine yönelik bonus türünde kampanyalar düzenleyemez.
- Derbiler hariç özellikle tek maç için yasal bahisler söz konusu değildir. Kombine kupon oynatılmasına istinaden en az 3 maç bahis şartı mevcuttur. İlegal bahis sitelerinde her oyun için tek kupon doldurulabilmektedir.
- Yasal bahis sitelerinde her lig yer almaz. İlegal bahis sitelerinde amatör maçlar bile dahil edilmektedir.

Türkiye'de resmi makamlarla yaptıkları sözleşmelere istinaden yasal olarak faaliyet gösteren sanal bahis siteleri şunlardır (<https://www.oranlarlakazan.com/yasal-bahis-siteleri.php>; <http://sportoto.gov.tr/sayfa/100/elektronik-bayiler>):

4.1. Bilyoner.com

Bilyoner İnteraktif Hizmetler A.Ş., Türkiye'nin ilk ve lider elektronik şans oyunları bayisidir. Spor Toto Teşkilat Başkanlığı ile 26 Mart 2004 ve Milli Piyango Genel Müdürlüğü ile 6 Aralık 2006'da sözleşme imzalanmıştır. Vizyon olarak; “Üyelerine, her an şans oyunlarını farklı kanallardan sunarak eğlenceyi hayatlarında daimi kılmak” benimsenmiştir. Sitenin misyonu ise; “Lider ve güvenilir bir şirket olarak, çalışanları ve iş ortakları ile ortak amaç birliğinde buluşarak, üyelerine güvenilir ve yasal hizmet sunmak” şeklindedir. Bilyoner.com'un 2019 yılı itibariyle 3,5 milyonun üzerinde üyesi bulunmaktadır (<http://www.hitay.com/tr/yatirimlarimiz/bilyoner.com>). Ortaklık yapısı %50 Intralot S.A. ve %50 Tek Elektronik A.Ş.'dir. Intralot S.A., merkezi Yunanistan'dadır ve bu endüstride dünyanın üçüncü büyük firmasıdır. Tek Elektronik A.Ş. faaliyetlerini Hitay Holding A.Ş. çatısı altında sürdürmektedir (www.bilyoner.com).

4.2. Nesine.com

D Elektronik Şans Oyunları ve Yayıncılık A.Ş. tarafından İstanbul'da 1.150.000 TL sermaye ile 09.06.2006 tarihinde kurulmuştur. Şans oyunlarında güvenilir, farklı ve yenilikçi hizmetler sunmaktadır. Şirket faaliyet gösterdiği sektörü internet ortamında perakende ticaret şeklinde açıklamaktadır. Spor Toto Teşkilat Başkanlığı ile Milli Piyango İdaresi'nin yasal elektronik bayisidir (<http://www.dol.com.tr/nesine.html>). Üyelerine güncel at yarışı bülteni ve at yarışı sonuçlarını da vermektedir. İddaa maçları, nesine.com internet sitesinden canlı izlenebilmektedir. Sitenin başlıca hedefleri; bahsin yeni fenomenlerini buluşturmak ve üyelerine birlikte kazanmanın yolunu açmaktır. Site kullanıcı dostu tasarıma sahip olup gelişmiş iPhone, iPad ve Android uygulamaları bulunmaktadır. Üyeler, sahip oldukları mobil telefon cihazları üzerinden bahis yapabilmektedirler (www.nesine.com).

4.3. Misli.com

Spor Toto Teşkilatı ile Misli Elektronik Şans Oyunları ve Yayıncılık A.Ş., 15 Temmuz 2009 tarihinde elektronik bayilik sözleşmesi imzalamıştır. Böylece spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli bahis oyunlarını üyelerine sunmaktadır. 6 Aralık 2011 tarihinde de Milli Piyango Müdürlüğü ile sözleşme yapılmıştır. Bu tarihten itibaren üyeler Milli Piyango çekiliş bileti alabilmektedir. Sitenin vizyon ifadesi; “Milyonları peşinden sürükleyen spor dallarını, sabit ihtimalli tahmin oyunuyla daha da eğlenceli bir hale getirerek üyelerine sunmaktır”. Sitenin misyon cümlesi ise; “Birbirinden tecrübeli ve yetenekli çalışanlarımızla değerli üyelerine Dünya standardında güvenilir ve kaliteli şans oyunları tecrübesi yaşatmaktır”. Misli.com'un her

türlü şans oyunlarının oynandığı kanalları şunlardır: İnternet, GSM mobil cihazlar, sms, interaktif TV (ITV), sesli yanıt sistemleri (IVR), sabit telefonda müşteri hizmetleri ve kiosklardır (www.misli.com).

4.4. Oley.com

E Elektronik Bahis Oyunları A.Ş. ile Spor Toto Teşkilat Başkanlığı 23 Haziran 2009'da ve Milli Piyango Genel Müdürlüğü ile 2 Ağustos 2011 tarihinde sanal ortam bayilik sözleşmeleri imzalanmıştır. Spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli müşterek bahis oyunları oynatmakta, Milli Piyango bilet satışlarını gerçekleştirmektedir. Doğu Holding tarafından kurulmuş olup 2015 yılında Türkiye'nin spor içeriği sunumunda en büyük firmalarından Broadage tarafından satın alınmıştır. Oley.com'un amacını; şans oyunlarını hızlı, güvenilir, kaliteli hizmet ve en güncel içerikle birleştirip farklı kanallarla üyelerine sunmak oluşturmaktadır. Sitenin benimsediği misyon; "Çalışanları ve iş ortakları ile birlikte Türkiye'de yasal, güvenli ve güncel içerikli bahsin adresi olmaktır". Şirketin vizyonu ise; "Sporu ve eğlenceyi birleştirerek üyelere sanal bahis platformunda beklentilerinin üzerinde hizmet sunmaktır" (www.oley.com).

4.5. Tuttur.com

Her türlü şans ve tahmin oyunlarını oynatmak üzere 2009 yılında faaliyete geçmiştir. Spor Toto Teşkilatı ve Milli Piyango İdaresi'nin sanal ortam yasal bayisidir. Saran Holding'in iştiraklerinden S Şans Oyunları A.Ş.'nin tescilli markasıdır. Üyelerinin tercih ettikleri oyun türüne göre, oyun esnasında oluşturulan kuponun veya satın alınan piyango biletinin elektronik ortamdaki içeriğini saklamaktadır. Oynanabilecek kupon tutarı az en az 3 TL, en fazla 2.500 TL'dir. Online bahis alanında 2 milyondan fazla üyesi bulunmaktadır.

Sektöre getirdiği yeniliklerden Kupon IQ uygulaması sayesinde, bahisçinin saatlerce bülten çalışmasını ortadan kaldırmıştır. Site, sahip olduğu zengin içerik sayesinde her ay 30 milyondan fazla kişi tarafından ziyaret edilmektedir (www.tuttur.com).

4.6. Birebin.com

Birebin Şans Oyunları A.Ş., profesyonel bahis araçlarına sahip, şans ve tahmin oyunları oynatan yasal bahis sitesidir. 2011 yılından bugüne kadar Spor Toto Teşkilat Başkanlığı'nın sanal ortam bayisidir. Sürekli kendini geliştiren ve yenileyen yapısı ile birlikte, kullanıcıların bahis heyecanını daha da artırmayı planlamaktadır. Siteden canlı sonuçlara ulaşılabilen, analizler yapılabilen, uzman yorumları sayesinde kuponlar kolay ve güvenilir bir şekilde hazırlanabilmektedir. Canlı destek yardımı ile tüm sorulara anında cevap bulunmaktadır.

Sitenin içeriğinde bulunan maç istatistik bilgileri kazanma şansını daha fazla artırmaktadır. Bahislerden kazanmanın web adresidir (www.birebin.com).

5. SONUÇ

Bu makalede bahis sitelerinin mevcut üyelerine ve bundan sonra üye olacak potansiyel müşterilerine yönelik vurguladıkları temel kavramlar incelenmiştir. Genellikle “eğlenmek için oynayın” (bilyoner.com), “bahis heyecanını yaşayın” (birebin.com), “spor ve eğlenceyi birleştiriyoruz” (oley.com), “bahsin yeni fenomenlerini buluşturmak ve birlikte kazanmak için” (nesine.com), “bahsin kralları” (tuttur.com), “kuponlar sizden Puket tatili bizden” (misli.com) formları şeklinde ortaya çıktığı görülmektedir. Böylece kumar kelimesinin iticiliği peçelenmektedir. Piyango İdaresinin başına getirilen Milli kelimesi sayesinde Türk milletinin tamamı piyangocu ve bahisçi (!) kabul edilmektedir. Sporseverlik, heyecan, eğlence, hoş vakit, taraftarlık, talih ya da bahis oyunu gibi başlıklar sayesinde kumar oynayanlar, oynadıklarını kumar olarak algılamamaktadır (Bayındır, 2018: 60).

Bu tespit edilen faktöre ilave olarak sanal bahis sitelerinin taşıdıkları isimler de insan mizacında oldukça kışkırtıcı karşılıklar bulmaktadır. Örneğin milyoneri çağrıştıran bil ve milyoner ol anlamında www.bilyoner.com site başlığı ilginçtir. Bilirsen eğer bire karşılık bin kazanırsın mealinde [birebin.com](http://www.birebin.com) bir başka site adıdır. Spor sahalarında seyircileri ve oyuncuları coşturmak için amigolar tarafından sıkça kullanılan oley kelimesinden müteşekkil [oley.com](http://www.oley.com) sitesi mevcuttur. Bu sitenin görselinde de amigo başlığı bulunmaktadır. Yine kumarın kapı girişinde parola sorusu olarak sorulan nesine kelimesinden [nesine.com](http://www.nesine.com) sitesinin ortaya çıktığı değerlendirilmektedir. Eğer tutturursan kazanırsın anlamında [tuttur.com](http://www.tuttur.com) site adı da bahis oyunları oynamaya davet çıkarmaktadır. Misli misince kazan anlamında [misli.com](http://www.misli.com) bahis sitesi alan adı olarak yasal faaliyetlerini sürdürmektedir.

Bahis bir eğlence değildir. Hiçbir zaman bahis oynayarak zengin olunmamıştır ve bundan sonra da bahis oynayarak zengin olunamaz. Örnek bir haber: “Ankara’da, çalıştığı kurumun 350 bin lirasını zimmetine geçiren bahis tutkunu bir memur, teftiş başlayınca çaldığı parayı yerine koymak için son bir kumara girişti” (<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/kumarbaz-memuru-da-kanarya-oyundan-atti-14198600>). Dolayısıyla kısa yoldan köşeyi dönmek ve zengin olmak beklentisi boşunadır. Hatta sürekli bir gelir kaynağı olarak düşünmek hiç doğru değildir. Maddi kazanç elde etmeye yönelik oynanan bahisler, sırf şans eseri (tesadüfe bağlı) olduğu için her zaman daha fazla kaybettirmektedir.

Gerçekleşme olasılığı az da olsa bahislerden para kazanma durumunda para çok tatlıdır ve çok çabuk tükenmektedir. Hatta mevcut eldeki ve avuçtakiler de gitmektedir.

Bahis oynarken karşılaşılan para kayıplarından üzüntü duymamak için bir lira bile para yatırılmamalıdır. Burada bir lira semboliktir. Çünkü kazıyıp kazanmak için kazı kazan bileti 2 liradır. Doldurulan kupon bedeli 3 liradır. Piyango çekilişine katılmak için çeyrek bilet 6 lira gibi cüzi rakamlardan fiyatlandırılmıştır (www.millipiyango.gov.tr). Oynanan bahisleri ve bahisçi sayısını artırmanın yolu katılım bedelini düşük tutmaktan geçmektedir. 18 yaşın üstündeki herkes için bahis oynamak cazip kılınmaktadır. Verilen ikramiyeler ve oyun bedelleri karşısında bahis siteleri adeta sürümden para kazanmaktadır. Verilen ikramiye oldukça büyük ve bunu denemenin bedeli oldukça düşüktür. İki lira, üç lira veya altı lira gibi göze batmayan miktarlarda oynayarak kazanmak (!) her zaman mümkündür. Örneğin 2018 yeni yıl piyangosunda büyük ikramiye yetmiş milyon liradır. Tespit edilen ikramiye rakamı asgari ücretin yaklaşık 35.000 katına tekabül etmektedir.

Borç alarak bahis oynamak ise daha büyük felaketlerin adımlarını oluşturmaktadır. Şans oyunları için evini, arabasını satanlar, maaşına haciz gelenler ve kredi kartı borcu batağına düşenler bulunmaktadır (Yaşar, 2010: 168). Hiçbir zaman ve hiçbir yerde bahisten, şans oyunundan, kumardan sürekli kazanmak için %100 garantili formüller yoktur ve henüz icat edilmemiştir. Bahis oynamaktan amaç para kazanmak olduğunda, genellikle az kazanıp çok kaybetmek şeklinde ortaya çıkmaktadır. Duruma uygun örnek bir haber şöyledir: “Eşim kumar tutkusu yüzünden bize cehennem hayatı yaşatıyor. Para bulamayınca eşyaları bile satmaktan kaçınmıyor” (<http://www.hurriyet.com.tr/kumar-tutkusu-yuzunden-evdeki-esyalari-bile-satiyor-17858453>).

Bugün spor oyunları üzerine bahisler büyük bir popüleriteye sahiptir (Sönmez ve Varol, 2018: 3). Her sportif etkinlik özellikle bahis oyunlarının konusu haline gelmiştir. Spor bahislerinin yaygınlaşmasında internet etkili bir araçtır (Duman ve Tosun, 2017: 45). Literatürde spor müsabakaları üzerinden oynanan bahislerin, sporun doğasına ve spor ahlâkına aykırı olduğu ileri sürülmektedir (Ozsoy vd., 2014: 122). Türk sporuna ve sporseverine yönelik projelerin finansman yolu spor bahisleri olmamalıdır. Bahis yerine spor sektörüne gelir sağlayacak sponsorluk ve reklâm kaynakları konulabilir. Spora yönelik reklam harcamaları ile sponsorluk faaliyetlerinin vergi matrahından düşülmesi uygulaması getirilebilir. Böylece devlet işbirliği sayesinde sporun sağlıklı bir şekilde geleceğe yürümesi sağlanabilir.

Devlet, sahip olduğu bahis kurumlarını ilga etmelidir. Bunun gerekçesi ise Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'dır. Anayasa'nın 58.maddesi gereği devlet, toplumun ahlâkından ve sağlığından sorumludur. Gerekli tedbirleri almak suretiyle halkı alkol, uyuşturucu madde, kumar gibi kötü alışkanlıklardan korumak mecburiyetindedir.

Sonuç olarak bahis ya da kumar oyunlarının çeşitliliği her gün giderek artmaktadır. Bu tür oyunların internet üzerinden çok kolay oynanması sayesinde oynayanların sayısı gün geçtikçe çoğalmaktadır. Söz konusu oyunlara ulaşım mesafesi eldeki cep telefonu kadardır. Böylece sanal bahis sitelerine yoğun bir ilgi (milyonlarca üye ve milyarlarca tıklanma sayısı) yaşanmaktadır. Maddi ve manevi sorunların doğmasına (Yaşar, 2010: 146) yol açmakta, kötü sonuçları daha da kolaylaştırmaktadır (Yargıç, 2014: 28). Kumarın doğasına uygun olarak sanal bahisten kazanan bireyler daha fazla kazanmak için, bahiste kaybedenler ise kaybettiklerini yeniden elde etmek için oynamaya devam etmektedirler. Yapılan bir araştırmada erken yaşlarda kumar oynama sıklığının, yetişkinlik döneminde de kumar oynamayı artırabileceğine işaret edilmiştir (Vayısoğlu vd., 2019: 77).

Özetle bahis siteleri tarafından bireyleri oynamayı teşvik etmek için öne sürülen heyecan, eğlence, macera, bahisseverlik, sporseverlik ve hoşça vakit geçirme argümanlarına ilgi gösterilmemelidir. Hayat boyunca bahis oyunlarından uzak durulmalıdır.

5.1. Öneriler

Kumarın yol açtığı zararları azaltmak için kamu politikası ve kamunun düzenleyici kurumları itici bir güç sağlayabilir (Abbot, 2018: 5). Haziran 2016'da Polonya Bakanlar Kurulu sözcüsü hükümetin kumara karşı vatandaşlarını koruyacağını deklare etmiştir (RGA, 2016: 18). Dolayısıyla Türkiye'de ilgili kamu kurumu tarafından öncelikle yasal olsun olmasın tüm sanal bahis sitelerine erişim engellenmelidir. Çünkü Türkiye'deki bahis organizasyonları içinde online bahis oyunları %39'luk bir yer tutmaktadır (Ozsoy vd., 2014: 122). Bahis sitelerine erişim ortadan kaldırıldığında kumarın zararları da minimuma indirilmiş olacaktır. Kumara maruz kalmanın doğurduğu zararlar genellikle kumara erişimle ilişkilidir.

Cezai ve hukuki yaptırımlardan biri de sanal bahis sitelerinin reklam yapmalarının önüne geçilmelidir. Yasal sanal bahis sitelerinin reklâmları her yerdedir ve oynamaya özendirilmektedir. Reklâm yasağı kesinlikle şarttır fakat yeterli değildir. Ayrıca kumar ve sanal bahis sitelerinin yol açtığı zararların anlaşılması için farkındalık oluşturacak bilinçlendirme eğitimleri verilmelidir. Sanal bahis sitelerine üye olabilme yaşı 18'den 25 yaş ve üstüne çıkarılmalıdır. Önlem olarak vaat edilen ödül miktarları azaltılmalıdır. Maksimum bahis

limitleri minimum seviyeye çekilmelidir. İnsanların boş zamanlarını doğru şekilde değerlendirme yöntemlerine yönelik kamu spotları hazırlanmalı ve medya üzerinden yoğun bir şekilde paylaşılmalıdır. Herkes için spor yapmak, sanat faaliyetlerine katılmak, kısa ve uzun süreli gezilere çıkmak, kitap okumak, faydalı hobiler edinmek, müzik, sinema ve tiyatro gibi değişik faaliyetler özendirilmelidir. Bu konularda eğitim önemlidir ki esas tedbir de budur (Petek, 2014: 45).

Şans oyunları ile kumar arasındaki bağlantı dikkate alındığında bu oyunlar devlet eliyle desteklenen, normalden sapma davranışıdır (Yaşar, 2010: 168). İleriki zamanlarda konunun kamusal bir sorun olarak daha vahim hallere yol açması kesindir. Alınması gereken yasal önlemler vakit geçirmeden derhal uygulanmalıdır. Vayısoğlu vd., (2019: 69) tarafından yapılan araştırmaya katılan öğrencilerin yarısının kumar oynamayı deneyimlemiş olması, sorunun ileride daha da artabileceğinin önemli bir göstergesidir. Şans oyunları başkasının kaybetmesiyle kazanılmaktadır (Yaşar, 2010: 148). Öncelikle kumara erişim engellendikten sonra atılacak diğer doğru bir adım da devlet eliyle olmadığı gibi devlet kontrolünde de kimsenin bahis oynatmasına izin verilmemesidir (Petek, 2014: 44). Böylece emek harcanarak elde edilen kazancın şans oyunlarında heba edilmesi engellenmelidir. Bu da ancak güçlü bir devlet iradesiyle mümkündür ve sonuçta toplum sağlığı korunacaktır.

Kumar, bahis, talih oyunlarının tamamı başta sinir sistemi olmak üzere kişinin psikolojisini ve davranışlarını kısa süre içinde bozmaktadır. Kumar bağımlılığından kurtulmak için inanç merkezli yöntemlerden faydalanmak mümkündür. Verilen dini eğitimlerin kötü alışkanlıklardan kurtulma sürecinde oldukça etkili olduğuna literatürde işaret edilmiştir (Gürsu, 2018: 49). Bireyler güçlü bir maneviyata sahip olduklarında kumar oyunları oynamaktan uzaklaşacaktır. Şans oyunlarına dolayısıyla kumara karşı güçlü aile yapısı şarttır. Ayrıca iş tatmini veren ve işyerine bağlılığı sağlayan kaliteli bir meslek hayatı da kumarın istismar ettiği boşluğu ortadan kaldıracaktır.

Gelecekte yapılacak araştırma alanlarından biri de internet kumarı ve elektronik ortamdaki bahislerdir. Bu konuların araştırmacılar tarafından çalışılması ihtiyacı vardır.

Sanal bahis sitelerinden uzak durulmalıdır. Yakın zamanda kumar bağımlıları ile birlikte sisteme katılan yeni üyeler sayesinde sanal bahis oynamaktan kaynaklanan problemlerin toplumsal bir kangrene dönüşmesi beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Abbot, M., Binde, P., Clark, L., Hodgins, D., Johnson, M., Maniowabi, D., Qilty, L., Spanberg, J., Volberg, R., Walker, D. ve Williams, R. (2018). Conceptual framework of harmful gambling: an international collaboration, Third Edition, Ontario: Gambling Research Exchange Ontario, <https://doi.org/10.33684/CFHG3.en>
- Arcan, K. ve Karancı, A.N. (2014). Kumar oynama nedenleri ölçeğinin uyarlama, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması, *Journal of Psychiatry*, 15 (3), 248-256. doi: 10.5455/apd.48431
- Bayındır, G. (2018). Kumar ve şans oyunlarına toplumsal bakış: Niğde örneği, *Milli Kültür Araştırmaları Dergisi (MİKAD)*, 2 (2), 58-83.
- Çakıcı, M., Çakıcı, E., Karaaziz, M., ve Babayiğit, A. (2019). KKTC’de kumar yaygınlığı, risk etkenleri ve kültür tutumları ile ilişkisi: 2007-2014, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 20 (4), 395-403
- Çelik, A. (2016). Spor Bahis Oyunlarına Katılımı Etkiyen Faktörler Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 3 (2), 89-98.
- Çoban, A. (2014). Davranışsal bir bağımlılık: kumar bağımlılığı, *Yeşilay Dergisi*, Sayı: 967, 30-35.
- Dilek, S.E. (2018). Şans oyunları turizme katılım motivasyonlarından biri olabilir mi?. *Journal of Tourism Theory and Research*, 4 (2), 111-121. DOI: 10.24288/jtr.422884
- Duman, B.B. ve Tosun, C. (2017). An evaluation on the illegal betting market in Turkey, İçinde: *The New Trends and Policies in Public Finance*, Editors: Özgür Emre Koç & Neslihan Koç, Beau Bassin/Maritus: LAP Lambert Academic Publishing, 42-58.
- Gainsbury, S.M., Blankers, M., Wilkinson, C., Offermans, K.S. ve Cousijn, J. (2014). Recommendations for international gambling harm-minimisation guidelines: comparison with effective public health policy, *Journal of Gambling Studies*, 30, 771- 788. doi: 10.1007/s10899-013-9389-2
- Gürsu, O. (2018). Madde bağımlılığı ve din: HİGED örneği, *Addicta*, 5(1), 37-54
- Karaman, İ. (2014). Küçümsenen büyük tehlike: şans oyunları ve kumar, *Yeşilay Dergisi*, Sayı: 967, 6-7.
- Masogo, M.P. ve Mofokeng, J.T. (2018). An analysis on illegal online gambling activities: the comparative study within the Gauteng, North West and Limpopo Provinces, *International Journal of Social Sciences and Humanity Studies*, 10 (1), 33-48.
- Ministry of Health (2016). Strategy to prevent and minimise gambling harm, Wellington/New Zealand, www.health.govt.nz
- Ozsoy, S., Gelen, N.K., Kandaş, N.T., Tabuk, M.E., Görün, L. ve Afat, A. (2014). Lise ve üniversite öğrencilerinin spor medyasını izleme ve bahis oyunu oynama alışkanlıkları, *Erciyes İletişim Dergisi “Akademia”*, 3 (3), 120-130

- Petek, R. (2014). Türk Hukuku'nda kumar ve şans oyunları. Yeşilay Dergisi, Sayı: 967, 42-45
- Randolph, J.J. (2018). Tez yazımı için bir alanyazın taraması kılavuzu, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 29 (2), 251 – 264. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/582127>
- Remote Gambling Association (2016). Regulation of Online Betting Market in Poland, Warszawa: Roland Berger. www.rolandberger.com
- Salman, R. (2016). Bilgisayar, internet ve şans oyunları bağımlılığı, Hannover. www.ms.niedersachsen.de
- Sönmez, Y.Ü. ve Varol, A. (2018). Review of illegal betting as financial crime in web forensics, 6th International Symposium on Digital Forensic and Security (ISDFS), 22-25 March 2018, Antalya, Conference Paper Publisher: IEEE, 1-5. doi: 10.1109/ISDFS.2018.8355387
- Şahin, E. (2011). Hukukumuzda kumar/şans oyunları, <https://docplayer.biz.tr/3198624-Hukukumuzda-kumar-sans-oyunlari-hazirlayan-av-emir-sahin.html> (erişim tarihi 20.05.2019)
- Türkiye Diyanet Vakfı (TDV) İslam Ansiklopedisi (2014). Kumar maddesi, 364-367.
- Ünal, N. (2010). Kur'an'da meysir kavramı ve günümüzdeki bazı kumar türlerinin bu çerçevede değerlendirilmesi, *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 10 (3), 247-265.
- Vayısoğlu, S.K.; Öncü, E. ve Güven, Y. (2019). Üniversite öğrencilerinde kumar oynama sıklığı ve heyecan arama davranışı ile ilişkisi, *Addicta*, 6(1), 69-90.
- Yargıç, İ. (2014). Davranışsal bir bağımlılık: kumar bağımlılığı, *Yeşilay Dergisi*, Sayı: 967, 26-29
- Yaşar, M.R. (2010). Şans oyunları ve iddaa, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (34), 138-171.

İNTERNET KAYNAKLARI

- <http://sportoto.gov.tr/sayfa/100/elektronik-bayiler> (erişim tarihi 16.06.2019)
- <http://sportoto.gov.tr/sayfa/89/iddaa-nasil-oynanir-?> (erişim tarihi 16.06.2019)
- <http://www.dol.com.tr/nesine.html> (erişim tarihi 18.06.2019)
- <http://www.hitay.com/tr/yatirimlarimiz/bilyoner.com> (erişim tarihi 14.06.2019)
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/kumarbaz-memuru-da-kanarya-oyundan-atti-14198600> (erişim tarihi 18.06.2019)

<http://www.hurriyet.com.tr/kumar-tutkusu-yuzunden-evdeki-esyalari-bile-satiyor-17858453> (erişim tarihi 18.06.2019)

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/02/20090228-12.htm> (erişim tarihi 10.06.2019)

<https://www.oranlarlakazan.com/bahis-terimleri-ve-anlamlari.php> (erişim tarihi 20.06.2019)

<https://www.oranlarlakazan.com/yasal-bahis-siteleri.php> (erişim tarihi 20.06.2019)

www.bilyoner.com (erişim tarihi 10.06.2019)

www.birebin.com (erişim tarihi 08.06.2019)

www.birebin.com/kurumsal/sorumlu-bahis?sorumlu-bahis (erişim tarihi 08.06.2019)

www.millipiyango.gov.tr (erişim tarihi 16.06.2019)

www.misli.com (erişim tarihi 19.06.2019)

www.nesine.com (erişim tarihi 15.06.2019)

www.oley.com (erişim tarihi 16.06.2019)

www.tdk.gov.tr (erişim tarihi 23.06.2019)

www.tuttur.com (erişim tarihi 27.06.2019)